

VAT w polskim rolnictwie

Podatek VAT w rolnictwie cieszy się coraz większym zainteresowaniem nie tylko wśród rolników i doradców rolnych, ale również w środowisku naukowym. Coraz częściej rolnik zadaje sobie pytanie, czy warto jest rozliczać VAT na zasadach ogólnych, a jeśli tak to jakie są tego konsekwencje i co może z tego mieć. Motorem napędowym przechodzenia na VAT jest z pewnością korzystanie ze środków na inwestycje w ramach PROW, ale także niekiedy trudna sytuacja dochodowa gospodarstw rolnych, wymuszająca poszukiwanie innych środków pieniężnych niż tylko tych pochodzących z produkcji rolnej. Rozliczanie podatku VAT na zasadach ogólnych jest zagadnieniem dość skomplikowanym, a do tego wymaga ciągłej aktualizacji z uwagi na zmieniające się przepisy.

W *Zagadnieniach Ekonomiki Rolnej* nr 2 (347)/2016 opublikowano artykuł autorstwa Grażyny Nachtman i Izabeli Cholewa pt. **VAT w funkcjonowaniu gospodarstw rolnych w latach 2010-2013**, a na jego bazie dnia 10.06.2016 w IERiGŻ-PIB zorganizowano seminarium pt. **Podatek VAT w rolnictwie. Wyniki przejścia gospodarstw rolnych na zasady ogólne rozliczania VAT na przykładzie danych Polskiego FADN**.

Od roku 2000 działalność rolnicza w Polsce podlega systemowi podatku VAT. Rolnik nie ma jednak obowiązku rejestrowania się dla celów tego podatku i może funkcjonować jako rolnik ryczałtowy. Rezygnacja ze statusu ryczałtowca jest dobrowolna tj. nie zależy więc od kwoty sprzedaży produktów z własnego gospodarstwa i usług rolniczych, tak jak w przypadku innych działalności gospodarczych. Od roku 2011 zniesiona została dolna granica przychodów wynosząca 20 tys. zł, stanowiąca próg przystąpienia do systemu VAT. Obowiązkowo podatnikami VAT są gospodarstwa rolne prowadzące księgi handlowe.

Rolnicy indywidualni coraz częściej dostrzegają korzyści wynikające z rezygnacji ze statusu ryczałtowca, zwłaszcza w gospodarstwach nastawionych na rozwój, realizujących inwestycje. Przejście na zasady ogólne rozliczania VAT umożliwia odzyskanie podatku VAT zapłaconego w zakupywanych środkach do produkcji rolnej, a szczególnie w inwestycjach. Decyzje o przejściu na rozliczanie VAT na zasadach ogólnych zapadają często w związku z uzyskaniem środków finansowych z programów inwestycyjnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Wynika to z tego, że w przypadku większości działań PROW pomoc finansowa jest udzielana do wartości netto inwestycji i VAT naliczony zawarty w cenie brutto trzeba zapłacić z własnej kieszeni. Będąc czynnym płatnikiem podatku VAT można go jednak odzyskać.

Obserwacje gospodarstw Polskiego FADN potwierdzają, że procesy inwestycyjne są impulsem do przechodzenia na ogólne zasady rozliczania podatku VAT. Na przestrzeni ostatnich lat liczba indywidualnych gospodarstw - czynnych podatników VAT, prowadzących rachunkowość FADN znacznie się zwiększyła. Z roku na rok systematycznie przybywa takich jednostek.

W roku 2014 w próbie Polskiego FADN było ich ponad 4 tys., podczas gdy na przykład w roku 2006 tylko około 1 tys.

Rozliczanie na zasadach ogólnych poza możliwością odzyskania VAT naliczonego przynosi rolnikowi inne korzyści – stawia go w czołówce partnerów dla podmiotów rynkowych ze względu na znajomość sytuacji produkcyjno-ekonomicznej gospodarstwa, udokumentowanej zapisami rachunkowymi. Obowiązek systematycznego prowadzenia rejestrów zakupów i sprzedaży dla celów podatku VAT zmusza rolnika do gromadzenia dokumentacji finansowej zdarzeń gospodarczych, a przy okazji samokontroli i analizy efektów prowadzonej działalności. Te wartości doceniają partnerzy rynkowi, podkreślając ułatwienia we współpracy z takimi rolnikami.

Obecnie nie ma dla rolników żadnych ograniczeń w przystąpieniu do systemu podatku VAT. Decyzja o rezygnacji ze statusu rolnika ryczałtowca powinna być jednak przemyślana ze względu na skutki administracyjne, podleganie przepisom prawa podatkowego, zasady powrotu do formy zryczałtowanej. Powrót do statusu rolnika ryczałtowca jest możliwy po trzech latach od daty rezygnacji ze zwolnienia z VAT, wyrażonego pisemnym zawiadomieniem naczelnika Urzędu Skarbowego, przed początkiem miesiąca (kwartału), od którego rolnik ponownie chce skorzystać ze zwolnienia. Ponadto istnieje konieczność korekty VAT naliczonego, odliczonego przy inwestycjach. Art. 91 ustawy o podatku VAT nakazuje bowiem podatnikowi w przypadku rezygnacji z rozliczania na zasadach ogólnych obowiązek zwrotu części VAT, jeśli wartość inwestycji przekroczyła 15 tys. zł. Korekty dokonuje się w ciągu 5 lat w przypadku podlegających amortyzacji towarów i usług zaliczonych na podstawie przepisów o podatku dochodowym do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych (np. ciągniki, maszyny) lub 10 lat w przypadku nieruchomości i praw wieczystego użytkowania gruntów (np. chlewnia, pieczarkarnia). Zatem, jeśli na przykład rolnik odliczył VAT od zakupionego ciągnika (amortyzacja 5-letnia), ale po czterech latach od tego zakupu zdecyduje się wrócić do formy zryczałtowanej, to zobowiązany jest do zwrotu 1/5 kwoty VAT odliczonego przy tej inwestycji. W związku z powyższym podejmowanie decyzji o przejściu na zasady ogólne rozliczania VAT w niektórych przypadkach może być powiązane z niepożądanymi skutkami finansowymi dla gospodarstwa.

*przyg. mgr inż. Grażyna Nachtman
i mgr inż. Izabela Cholewa
13.06.2016 r., IERiGŻ-PIB*